

VI. Kazatelna. Geologie a geomorfologie.

Masiv **Třemošné**, podobně jako naprostá většina **Třemošenské vrchoviny** je budován mimořádně odolnými **křemitými slepenci a pískovci kambrického stáří** (zhruba 500- 600 milionů let), snadno rozlišitelnými od jiných hornin. Zdejší **slepenc**, s nímž se tu setkáváme doslova na každém kroku, je světlá, velmi tvrdá hornina, tvořená velkým **množstvím křemenných valounků, pospojovaných jemnějším materiálem, nápadně podobná hrubozrnnému betonu**. Vznikala v klidnějším období kambria ukládáním anorganického materiálu na dně rozsáhlého sladkovodního jezera, které však občas bývalo spojeno s blízkým mořem. Vznikly velmi tvrdé vrstvy různé mocnosti, dobře odolávající erozi. **Brdy** jsou jedním z několika málo regionů Evropy, které unikly při svém vývoji převážně většině horotvorných procesů, spojených zpravidla i s intenzivní metamorfózou a jsou pravděpodobně **nejstarším reliéfem v ČR**. Odolné horniny, z nichž jsou budovány, minimalizovaly jinde běžnou modelaci terénu erozí a jejich povrch se v zásadě zachoval v podobě **paroviny**, občas přerušené zlomy a intenzivnější erozí v době, kdy se území dnešní Evropy nacházelo v podstatně agresivnějším tropickém a subtropickém prostředí. V místech zlomů pak docházelo k další erozi v dobách, kdy se dnešní Evropa posunula zhruba do současné polohy v mírném teplotním pásu. Třetihorní horotvorné procesy se už Brd dotkly jen zcela okrajově, ve **čtvrtohorách se zde nejvíce projeví doby ledové, meziledové a poledové**. Byly tu vypreparovány časté **strukturní hřbety**, kde se intenzivně prosazovalo zejména **mrazové zvětrávání** – vznikem tzv. **mrazových srubů**, obklopených mocnými **drolinami, osypy a sutěmi**, jež se pomalu posouvají a zaplňují dna údolí. **Sutě jsou pro Brdy typické** a místy jejich mocnost dosahuje i desítek metrů. (*V důsledku toho se v tomto prostoru až na nepatrné výjimky nevyvinuly údolní nivy vodotečí.*) Mrazové sruby a další **periglaciální jevy**, včetně **mrazových trhlin, soliflukčních plošin a teras, kamenných polygonů** a místy i **polygonálních půd**, jsou v Brdech běžné a svým způsobem typické. **Nacházíme se nyní právě na „učebnicovém“ příkladu mrazového srubu**, kde odolné slepence podléhají jen velmi zvolna **mrazovému zvětrávání** (*voda, která v teplejších obdobích pronikne do spár a skulin, přeměnou na led v obdobích chladnějších, horninu trhá a láme*). Mrazový srub **Kazatelna** je široce obklopen **osypy a sutěmi** rozlámaných skal, které se gravitací posouvají do nižších poloh a pozvolna zaplňují dna údolí. Suťovišť a vypreparovaných skalních výchozů – mrazových srubů, bychom v masívu Třemošné našli více, Kazatelna je však jejich nejtypičtějším příkladem. (*Naučná stezka vede dále i podle menšího podobného útvaru Malý kámen (také Hadí skála), který se nachází asi 250m severně odtud.*) Kazatelna a její nejbližší okolí je navržena k vyhlášení jako **maloplošné zvláště chráněné území v kategorii přírodní památka**. Ze skaliska Kazatelna v nadm.výšce 738m, se nabízí **výhled** nejen na velkou část města Příbrami, ale i na vzdálené okolí, počínaje šumavským Boubínem na jihu, přes Novohradské hory, chladičí věže JE Temelín až na kopce Českomoravské vrchoviny na východním obzoru. (*Za mimořádně dobré viditelnosti je možno spatřit i Alpy v oblasti hory Gr.Priel*).